Hospodárske listy

Aktuálne témy hlavne v oblasti verejných financií

Vydáva Inštitút hospodárskej politiky ISSN 1338-3647 www.ihp.sk ◆ číslo ◆ 1-2/2013

ROK PLNÝ ZMIEN.

Rok 2012 bol plný zmien, plný výziev. Mnoho z nich malo dopad nielen ne osobné, ale aj na národné a nadnárodné prostredie obyvateľov. Na globálnej úrovni sme zažívame výrazné zmeny každým týždňom, bez možnosti istých očakávaní a výsledkov. Na domácej hospodárskej a politickej scéne prišlo tiež k mnohým zmenám. Nastúpila nová vláda, ktorá mala nové predstavy o smerovaní Slovenska. S novými preferenciami prišiel rad aj na nové pravidlá a nastavenie systému verejných financií. Vzhľadom na negatívne demografické výhľady a potreby konsolidácie prišlo v poslednom kvartály roku 2012 aj k zmenám v nastavení dôchodkového systému. Zmeny boli sprevádzané otvorením II. dôchodkového piliera ako aj zmenou v sadzbách odvodov. V súčasnosti už je systém opätovne uzavretý, no v sporiteľoch zostal istý diel neistoty, či sa rozhodli správne a ako sa bude systém vyvíjať do budúcna. Podobná neistota sa odráža aj v rozhodnutiach dôchodkových správcovských spoločností. Ako nastaviť portfólio investícií? Zamerať sa na dlhodobé investovanie? príde k ďalším zmenám s nástupom novej vlády? Pre dlhodobú udržateľnosť systému je dôležité, aby práve naštrbená dôvera bola posilnená. Jedným z riešení je stabilizácia dôchodkového systému formou ústavného zákona.

Igor Kiss, riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky

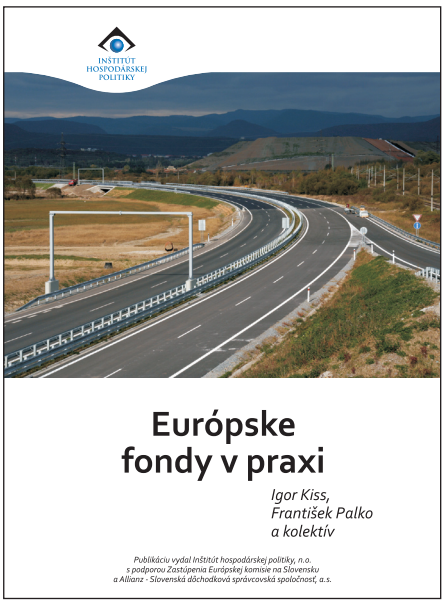

STABILIZÁCIA DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU FORMOU ÚSTAVNÉHO ZÁKONA

DRUHÝ PILIER JE OPÄŤ ZATVORENÝ. K 31. JANUÁRU TOHTO ROKU Z NEHO VYSTÚPILO TAKMER 90-TISÍC SPORITEĽOV. PREVAŽNE IŠLO O MLADÝCH ĽUDÍ OD 26 DO 30 ROKOV S PRÍJMOM DO 600 EUR. AVŠAK TREBA POZNAMENAŤ, ŽE NIEKTORÍ VYUŽILI TOTO OTVORENIE A ZALOŽILI SI ÚČET V II. PILIER. HOVORÍME PRIBLIŽNE O TAKMER 15 000 NOVÝCH SPORITEĽOV.

Okrúhly stôl IHP, 28.2.2013. Zľava: I. Kiss, riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky; J. Burian, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny; J. Paška, predseda predstavenstva Allianz - Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a. s.

Okrúhly stôl IHP, 28.2.2013. Zľava: E. Bihary, programový manažér IHP; I. Švejna, poslanec Národnej rady SR.

Pokračovanie na str. 2

STABILIZÁCIA DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU FORMOU ÚSTAVNÉHO ZÁKONA

Dokončenie zo str. 2

So zatvorením druhého penzijného piliera súvisia aj pripravované zmeny vo fondoch, čo na druhej strane môže ovplyvniť aj jeho ziskovosť. Hovorím o voľbe sporiteľov zostať v garantovanom alebo negarantovanom fonde. Podľa predbežných výsledkov mnoho ľudí sa rozhodlo zostať v garantovanom fonde, čo znamená, že správcovia penzií budú vo svojich rozhodnutiach pri investovaní veľmi opatrní.

Už v minulom roku sa začalo debatovať o stabilizácii dôchodkového systému formou ústavného zákona. Takéto opatrenie by určite prispelo k stabilizovaniu dôchodkového systému, dôchodkové správcovské spoločnosti by nemuseli meniť v krátkom časovom období nastavené pravidlá. V konečnom dôsledku aj samotný občan by nadobudol dojem, že štát má predstavu o nastavení dôchodkového systému, t.j. snahu dosiahnuť čo najväčšiu efektívnosť.

Opozícia dnes hovorí o 8 bodov, vláda o 6-tich. Dohodnú sa? I toto boli otázky, ktoré sa diskutovali v rámci okrúhleho stola, ktorý k téme dôchodkového systému organizoval Inštitút hospodárskej politiky.

Autorka: Ing. Zuzana Dobrotková

Okrúhly stôl IHP, 28.2.2013. Zľava: J. Paška, predseda predstavenstva Allianz - Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a. s.; V. Baláž, vedecký pracovník Slovenská akadémia vied

Okrúhly stôl IHP, 28.2.2013. J. Burian, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny

Okrúhly stôl IHP, 28.2.2013.

Kto je Zuzana Dobrotková...

Ing. Zuzana Dobrotková pôsobí v Inštitúte hospodárskej politiky od roku 2010. V súčasnosti zastáva v IHP post manažérky pre kohéznu politiku. Popri pôsobení v IHP pracuje v súkromnej spoločnosti, na pozícii projektovej finančnej manažérky, kde sa podieľa na finančnom riadení projektov podporených Európskou úniou, pričom ďalej detailne spracováva a vyhodnocuje finančné analýzy k novým projektom. Svoju odbornosť si ešte dodatočne rozširuje v oblasti verejného obstarávania. V profesionálnej oblasti sa okrem kohéznej politiky venuje aj fiškálnej politike.

SEMINÁR K ÚSTAVNÉMU ZÁKONU O DOCHODKOVOM SYSTÉME.

SMER-SD PREDLOŽIL PARLAMENTNÝM POLITICKÝM STRANÁM NÁVRH ÚSTAVNÉHO ZÁKONA O STABILIZÁCII DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU. PRVÉ STRETNUTIE ZÁSTUPCOV PARLAMENTNÝCH STRÁN SA UŽ USKUTOČNILO NA PÔDE NÁRODNEJ RADY SR.

Navrhli sme 6 bodov, ktoré podľa nášho názoru zabezpečia stabilizáciu celého dôchodkového systému do budúcnosti. Spomínaných šesť bodov obsahuje základné princípy systému týkajúce sa I. a II. piliera.

Ide predovšetkým o ústavné zakotvenie II. piliera ako súčasti celého dôchodkového systému v súčasnej podobe s tým, že pomer odvodov do II. piliera je možné postupne zvýšiť z terajších 4 % na 6 %, ako sme s tým súhlasili aj pri schvaľovaní novely zákona o II. pilieri v minulom roku. Trváme však na tom, že úprava odvodov do II. piliera musí rešpektovať stav verejných financií a musí byť v súlade s ich konsolidáciou.

Ústavný zákon o dôchodkovom systéme by mal byť prepojený s Ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti.

Navrhujeme, aby ústavný zákon obsahoval aj ustanovenia, ktoré sa týkajú dlhodobej stabilizácie I. piliera. Ide o postupné zvyšovanie veku odchodu do dôchodku v naväznosti na priemerný vek dožitia a zvyšovanie dôchodkov v budúcnosti o tzv. dôchodcovskú valorizáciu. Ústavný zákon má podporu odborníkov aj samotných Dôchodcovských správcovských spoločností.

Schválenie Ústavného zákona o dôchodkovom systéme má veľký a zásadný význam pre budúcnosť. Jasne zakotví princípy systému, ktorý stojí na I. aj II. pilieri, systém bude stabilný, predvídateľný. Zmeny, ktoré sme prijali v minulom roku boli nevyhnutné, ak chceme, aby dôchodky neboli ohrozené a zabezpečili aj v budúcnosti primeranú a dôstojnú starobu. Systém, ako sme už viackrát vysvetľovali, produkoval neúmerne vysoký dlh. Deficit bol pre budúcnosť neudržateľný. V tomto roku pripravíme tzv. anuitnú novelu, ktorá nanovo upraví spôsob vyplácania dôchodkov z druhého piliera. Robíme všetky potrebné kroky na to, aby dôchodkový systém na Slovensku bol dlhodobo udržateľný a stabilný a aby dal ľuďom istotu a predvídateľnosť.

Preto chceme rokovať s parlamentnými politickými stranami a hľadať kompromisy. Návrh Ústavného zákona o dôchodkovom systéme je potrebný. Verím, že to pochopia aj zástupcovia politických strán v parlamente a prispejú k jeho stabilite.

Autor: Ing. Jozef Burian Štátny tajomník MPSVaR SR

Kto je Jozef Burian...

Ing. Jozef Burian je súčasný štátny tajomník Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny. Od roku 2006 pôsobil ako poslanec NR SR za stranu SMER-SD, pričom zastával pozície predsedu Výboru NR SR pre financie, rozpočet a menu a predsedu Finančnej komisie. Je autorom viacerých odborných publikácií.

STARNUTIE OBYVATEĽSTVA A UDRŽATEĽNOSŤ DÔCHODKOV

SO STARNUTÍM OBYVATEĽSTVA SA CELKOM PRIRODZENE VYNÁRA OTÁZKA, ČI DOKÁŽE SOCIÁLNA POISŤOVŇA VYPLÁCAŤ DÔCHODKY V TAKEJ MIERE, AKO DNES? V PRIEBEŽNOM SYSTÉME, T.J. V RÁMCI DÔCHODKOV VYPLÁCANÝCH SOCIÁLNOU POISŤOVŇOU SA DÔCHODKY VYPLÁCAJÚ Z PRÍSPEVKOV PRACUJÚCICH. SYSTÉM NA PRVÝ POHĽAD PRACUJE NA PODOBNOM PRINCÍPE AKO PRIETOKOVÝ OHRIEVAČ. NA PRVÝ POHĽAD BY SA MOHLO ZDAŤ, ŽE SCHOPNOSŤ VYPLÁCAŤ DÔCHODKY ZÁVISÍ LEN OD VÝVOJA DEMOGRAFICKEJ ŠTRUKTÚRY OBYVATEĽSTVA. SKUTOČNOSŤ JE VŠAK TROCHU ZLOŽITEJŠIA.

Demografická situácia krajiny sa často vyjadruje pomerom populácie v produktívnom veku (napríklad v intervale 15-64 rokov) k populácii v post-produktívnom veku (65+ rokov). Tento ukazovateľ však hovorí skôr o nejakom demografickom potenciáli, ako o skutočnej schopnosti vyplácať dôchodky.

Pokračovanie na str. 7

KOMENTÁR ĽUDOVÍTA KANÍKA K STABILIZÁCII DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU FORMOU ÚSTAVNÉHO ZÁKONA

…"PRE NÁS, TERAZ HOVORÍM ZA SDKÚ-DS, JE MIMORIADNE DÔLEŽITÉ, ABY SME SPRAVILI VŠETKO PRE STABILIZÁCIU DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU. TÁ HOJDAČKA, KTOREJ SME SVEDKOM OD VEĽKEJ REFORMY, NEPROSPIEVA ANI STABILITE ANI SPORITEĽOM, NIKOMU. SME SI VEDOMÍ, ŽE POKIAĽ TO MÁME STABILIZOVAŤ FORMOU ÚSTAVNÉHO ZÁKONA, TAK BUDE NEVYHNUTNÁ ISTÁ MIERA KOMPROMISU OBOCH STRÁN."… ĽUDOVÍT KANÍK SA AKO ZÁSTUPCA OPOZÍCIE SÚČASNEJ VLÁDY A ZÁROVEŇ Z POZÍCIE PODPREDSEDU VÝBORU NR SR PRE SOCIÁLNE VECI, ZÚČASTNIL DŇA 28.02.2013 NA KONFERENCII „STABILIZÁCIA DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU FORMOU ÚSTAVNÉHO ZÁKONA"

Vychádzame z toho, že každý, kto sa problematike venuje odborne, nielen politicky, si uvedomuje, že je to vec, ktorá presahuje horizonty ktorejkoľvek vlády. Nie je to o názoroch tej alebo onej vlády na systém, ale je to vec, ktorá by mala byť nastavená bez nejakých zásadných odchýlok na desaťročia.

ČO BY MAL OBSAHOVAŤ ÚSTAVNÝ ZÁKON?

Anuity patria k najstarším finančným prod-Musíme byť preto pripravení na obrusovanie vzájomných stanovísk, na hľadanie priesečníkov a na schopnosť pozrieť sa ponad horizonty do budúcnosti. Tých osem bodov, ja budem vždy hovoriť o ôsmich bodoch, ktoré sa ocitli na papieri pre verejnú diskusiu, beriem ich ako dobrý základ na diskusiu ako by asi mohol byť vybudovaný ústavný zákon. V týchto ôsmich bodoch sa nachádzajú naozaj len tie základné princípy, ktoré by sa tam objaviť mohli. Pretože každý zákon môže byť veľmi košatý a môže byť zúženejší. Ústavný zákon, v tom sa zhodujem s pánom štátnym tajomníkom, by mal obsahovať len tie principiálne záležitosti a všetky ďalšie detailné alebo vykonávacie záležitosti, to je už vec bežnej legislatívy. Tiež sa zhodujem a to by som veľmi podčiarkol, z našej strany odjakživa vnímame ako kľúčovú vec pre stabilitu a dlhodobé vyriešenie dôchodkového problému prvý pilier. Tam je ten pes zakopaný, o tom hovoríme od samého začiatku, a preto aj pri tejto debate je pre nás otázka potrebných zmien v zmysle stabilizácie priebežného systému veľmi, veľmi dôležitá. A preto hovorím o ôsmich bodoch, pretože jeden z tých dvoch bodov pod čiarou, ako hovoril pán štátny tajomník, avšak pre nás nie sú pod čiarou, práve hovorí o tej zásadnej stabilizácií a udržateľnosti prvého piliera. O zmene, ktorá zabezpečí dlhodobú udržateľnosť prvého piliera a bude postupne

tlmiť až odstraňovať deficit, ktorý v ňom dnes je, bez ohľadu na existenciu druhého piliera, na jeho silu z hľadiska výšky príspevkov, ktoré do neho odtekajú.

Ja sa systematicky bránim, a budem v tom pokračovať, aby som išiel do nejakých detailov a konkrétností, pretože sú to veľmi citlivé veci a nechcem aby sme tvorili ústavný zákon tak, že budeme hovoriť cez médiá ako si to predstavujeme a každý si tak vytvorí svoje pozície, v ktorých sa viac alebo menej zakope a už z nich ťažko bude môcť ustupovať alebo meniť. Takže aj teraz, nehnevajte sa na mňa, budem sa snažiť zostať v takej všeobecnejšej rovine, aby sme si naozaj neuzatvárali možnosti pred zbližovaním jednotlivých stanovísk, ktoré verím, že môžu nastať.

Myslím si, že zákon by mal byť predkladaný po konsenze klubov v Národnej rade, buď Výborom Národnej rady alebo predsedami jednotlivých poslaneckých klubov. Keď to má byť zákon, ktorý je naozaj postavený na vôli všetkých, čo by v tomto prípade bolo naozaj dobré, tak Národná rada je najlepším základom a predkladateľom takéhoto zákona. Tá analógia so zákonom o rozpočtovej zodpovednosti je myslím dobrá. Je to síce zdanlivo iná téma, ale dotýka sa veľmi podobnej oblasti, alebo dopadá na podobnú oblasť, pretože dôchodkový systém významne ovplyvňuje práve stabilitu verejných financií, udržateľnosť verejných financií, deficit celkový, ktorý tu budeme mať.

Pre nás, SDKÚ-DS, je samozrejme veľmi dôležité to, aby sme hľadali cestu, ktorá síce nie je dosiahnuteľná zo dňa na deň, pretože sme realisti, aj z hľadiska ekonomickej situácie, v ktorej sa my, aj celá Európa, nachádzame, cestu postupného návratu k čo najväčšiemu príspevku na osobné účty občanov. Prvý krok je obsiahnutý už v pozmeňovacom návrhu, ktorý sa stal súčasťou dnes platného zákona a mal by byť preklopený aj do ústavného zákona, ale radi by sme pokračovali ďalej. Nechceme skončiť na tejto hranici, preto hľadáme cestu, a jedna z možností je zahrnutá aj v spomínaných bodoch.

Komentoval na konferencii: „Stabilizácia dôchodkového systému formou ústavného zákona", 28.02.2012: Ing. Ľudovít Kaník, poslanec NR SR a podpredseda Výboru NR SR pre sociálne veci.

Kto je Ľudovít Kaník…

Ing. Ľudovít Kaník v súčasnosti pôsobí ako poslanec NR SR za SDKÚ-DS a ako podpredseda Výboru NR SR pre sociálne veci. V minulosti pôsobil ako minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR a ako člen výboru NR SR pre hospodárstvo, výstavbu a dopravu.

KOMENTÁR IVANA ŠVEJNU K STABILIZÁCII DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU FORMOU ÚSTAVNÉHO ZÁKONA

…"MYSLÍM SI, ŽE TO SAMOZREJME ZNIE PRÍŤAŽLIVO MAŤ JEDEN STABILNÝ DÔCHODKOVÝ SYSTÉM, KTORÝ BY BOL PRE KAŽDÉHO OBČANA NEJAKÝM SPÔSOBOM PREDVÍDATEĽNÝ…" ZÚČASTNIL DŇA 28.02.2013 NA KONFERENCII „STABILIZÁCIA DÔCHODKOVÉHO SYSTÉMU FORMOU ÚSTAVNÉHO ZÁKONA"

Na úvod by som povedal takú zásadnú vec, že určite treba oddeliť diskusiu k prvému a druhému pilieru, pretože, aj keď je to dôchodkový systém, sú to dva rozdielne systémy, ktoré fungujú podľa rozdielnych pravidiel. To znamená, prerozdeľovací priebežný systém, ten bude vždy arbitrárnym, tzn., že vždy sa nejakým adekvátnym spôsobom povie, aká bude valorizácia, vek odchodu do dôchodku, jednoducho, aby bol vyrovnaný. Druhý systém je založený na niečom inom a preto je dôležité tieto diskusie oddeliť.

PRVÝ PILIER

Je až neuveriteľné, koľko rôznych systémov tohto prerozdeľovacieho mechanizmu existuje a zoberte si eurozónu, Európu, každý má úplne iný systém a samozrejme aj s úplne iným implicitným deficitom, tzn., že niekde sú systémy veľmi náročné na deficit, a niekde menej. Stále sa to mení a stále všade je nejaká snaha nájsť nejaký ideálny systém. Poviem tak pesimisticky, že táto snaha bude vždy nekonečná, pretože niekto si stále bude myslieť, že treba mať vyššiu mieru zásluhovosti, niekto bude mať zase pocit, že to má byť hlavne solidárne. Ja som hlavne za to, aby to bolo v prvom rade solidárne, ale s určitou mierou zásluhovosti. Aj z toho odborného hľadiska vidím, že ten priestor na dohodu je veľmi ťažký, pretože filozofické postoje sa budú meniť. Samozrejme to súvisí aj s inými vecami, som naozaj presvedčený, že sociálny systém, aj dôchodkový, má byť zameraný hlavne na to, aby poskytoval základnú dávku. A čo sa týka strán, napr. SAS, ktorá presadzuje odvodový bonus, netreba očakávať, že sa zhodneme na nejakom komplexnom systéme. Ja by som vítal, keby sme sa zhodli aspoň na nejakých kritériách, o niektorých môžeme diskutovať a na ďalších sa nezhodneme.

Čo sa týka prvého piliera, sú tam samozrejme veľké výzvy. Pre mňa by bolo ako pre makroekonóma ideálne nastaviť systém tak, aby jednoducho automaticky nevytváral budúce deficity. Ale to je veľká výzva pre politikov, lebo to by znamenalo zásadným spôsobom zmeniť dávky, jednoducho znížiť implicitný deficit.

DRUHÝ PILIER

Naša strana požiadala o rozšírenie diskusie aj o tzv. anuitnú novelu, čo je v podstate záležitosť, kde doteraz nikto nepovedal akým spôsobom sa budú vyplácať dôchodky z druhého piliera. Inými slovami, nikto doteraz stranu B mince, povedal len tú stranu A. Myslím si, že táto podmienka, rovnako aj prvá, t.j. oddelené diskusie o prvom a druhom pilieri by mohla byť akceptovaná aj stranou Smer. Ak sa na napríklad nedohodneme, resp. neprijeme anuitnú novelu a SMER bude trvať na tom, že dôchodky bude vyplácať sociálna poisťovňa, tak v tomto prípade vyhlasujem, že existencia II. piliera nemá zmysel. Na čo si šetrím ak budem musieť previesť všetky peniaze štátu?

Takže môj odborný názor na to, čo sa týka výplat, vôbec by som neuvažoval o anuitných novelách, pretože jednoducho 4% už je tak málo, nikto si z toho na nejakú významnú časť dôchodku nenašetrí. Oveľa jednoduchšie by bolo prijať nejaké pravidlo akým spôsobom si ľudia budú môcť čerpať z toho účtu, ktorý majú v DSS a nemusíme rozmýšľať o nejakých životných licenciách, nemusia už byť díleri, nemusí byť gender problém. Jednoducho, 4 % je už taká malá čiastka, že jednoducho čokoľvek keď si niekto spočíta, že mať nejakú významnú časť v nejakých desiatkach eur mať prispené k dôchodku jednoducho nemá zmysel a ja si myslím, že to by bolo výhodné dokonca aj pre DSS, pretože by stále museli spravovať, by im tam zostali tie peniaze a by spravovali tie zostávajúce peniaze, bolo by to pochopiteľné pre ľudí, a tak ďalej. Takže to je môj odborný názor. Čo sa týka politického hľadiska, bol som veľmi rezervovaný. Treba si uvedomiť jednu vec, keď niekto nemá vzťah k tomu, aby, a teraz bez urážky, aby druhý pilier nejakým spôsobom fungoval dobre, tak má jednoducho strašne veľa spôsobov, ako ľahko potrieť význam druhého piliera a to kedykoľvek, bez potreby ústavného zákona.

Na záver môjho príspevku by som povedal, že sme boli vždy konštruktívna strana, a aj ja ako osoba sme vždy ochot-

Pokračovanie na str. 6

Kto je Ivan Švejna…

Ing. Ivan Švejna v súčasnosti pôsobí ako poslanec NR SR, je členom strany MOST-HÍD. Je uznávaným ekonómom a odborníkom na hospodársku politiku. Zastáva funkciu overovateľa vo Výbore NR SR pre financie a rozpočet a zároveň je členom osobitného kontrolního výboru NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva. V minulosti bol iniciátorom zavedenia druhého piliera dôchodkového sporenia na Slovensku.

VŠETKO NAJLEPŠIE

DRUHÝ PILIER MÁ NARODENINY. ÔSME NARODENINY. BOLO TO OSEM KOMPLIKOVANÝCH ROKOV, KTORÉ VŠAK DOKÁZALI JEHO ŽIVOTASCHOPNOSŤ.

Ledva stihol vyrásť z plienok, prišla kríza. Svetová finančná kríza, najťažšia a najhoršia za posledných niekoľko desaťročí. Na pokraj krachu (a občas aj za) sa dostávali banky, poisťovne, automobilky či dokonca štáty. Slovensko vstúpilo do Eurozóny, ktorá sa pod vplyvom krízy začala otriasať v základoch. Svetové akciové trhy si prešli prudkým prepadom aj následným zotavením. Úrokové sadzby sa prepadli na historické minimá. Výnosy z niektorých dlhopisov sa pozreli pod nulovú hranicu. Skrátka bolo to obdobie, ktoré prepisovalo učebnice a ekonomickú teóriu.

No nebol to len svet za hranicami, čo druhému pilieru komplikoval detstvo. Na domácom fronte čelil nestabilnej legislatíve. Novely prichádzali zo železnou pravidelnosťou. Ich počet sa blíži k číslu tridsať. Za osem rokov úctyhodný výkon.

Nad krízou či nestabilnou legislatívou môžeme nariekať. No na druhej strane musíme ďakovať, že oboje prišlo tak skoro po zrode systému. V čase keď úspory klientov boli ešte pomerne nízke. Ak by druhý pilier podobnej situácii prvýkrát čelil po dvadsiatich rokoch existencie, bol by to omnoho vážnejší problém. Sporitelia sa dozvedeli, že nad akciovými trhmi nie vždy svieti slnko. A je dobre, že to zistili pár rokov po začiatku sporenia a nie pár rokov pred dôchodkom.

Po ôsmych rokoch plných zmien a úprav sme sa dostali do kompromisného stavu, keď všetky zúčastnené strany zapracovali do systému časť svojej vízie. Povinný, garantovaný fond ponúka sporiteľom bezpečnosť a stabilitu. Akciový fond, zas potenciál vyšších výnosov. Možnosť kombinovať tieto dva fondy prináša flexibilitu. Nepriaznivá situácia sa upraví aj pri sporiteľoch. Sporitelia, ktorí sa o druhý pilier aktívne nezaujímajú, alebo sú konzervatívni sa presunú do garantovaného fondu. V negarantovaných fondoch ostanú tí aktívni a ochotní akceptovať neraz turbulentný vývoj na akciových trhoch. Správcom sa tak rozväzujú ruky, aby akciové fondy boli naozaj akciové. Pretože keď tieto fondy najbližšie poklesnú, v sporiteľoch, ktorí v nich ostali, to paniku nevzbudí. Dobrovoľné príspevky otvárajú sporiteľom možnosť aktívne ovplyvniť výšku svojho dôchodku z druhého piliera.

Napriek spomenutým problémom, ktoré druhý pilier sprevádzali, sporitelia dnes majú na svojich účtoch viac prostriedkov, ako tam vložili. A systém sa aj naďalej teší dôvere takmer jeden a pol milióna občanov SR. K ôsmym narodeninám si druhý pilier preto zaslúži darček. Tým najkrajším by určite bola legislatívna stabilita. Stabilné a jasné pravidlá jednoznačne pozitívne ovplyvňujú výšku výnosov. Správcovia potrebujú stabilitu, aby nastavili úspešné dlhodobé investičné stratégie.

A úspešný druhý pilier je v záujme všetkých. Ten prvý totiž čelí vážnym problémom. Súkromné dôchodkové úspory budú preto hrať zásadnú úlohu pri udržateľnosti verejných financií či sociálneho zmieru v spoločnosti.

Autor: Mgr. Miroslav Kotov, vedúci oddelenia správy aktív Allianz – Slovenská d.s.s. a.s.

Kto je Miroslav Kotov...

Mgr. Miroslav Kotov je vedúci oddelenia správy aktív Allianz – Slovenská d.s.s. a.s.. Je zodpovedný za činnosti oddelenia, ktoré spravuje investície v dôchodkových fondoch spoločnosti, obchodovanie s investičnými nástrojmi a denné činnosti portfólio manažmentu. Vyštudoval ekonomickú matematiku a má za sebou prax vo významných finančných spoločnostiach, Slovenskej akadémii vied a odborné aktivity na medzinárodnej úrovni.

KOMENTÁR IVANA ŠVEJNU K STABILIZÁCII DÔCHODKOVÉHO...

Dokončenie zo str. 5

ní rokovať o tom, ako zlepšiť situáciu. Avšak budem veľmi opatrný robiť ďalekosiahle závery, pokiaľ nemám úplne definitívny legislatívny zámer, pretože ten čert je ukrytý detailoch a bude veľmi ťažké sa na všetkom dohodnúť.

Aby sme si nerobili dopredu žiadne ilúzie, že všetky strany budú súhlasiť s nejakým zakonzervovaním kompletného dôchodkového systému.

Ako som hovoril, nikde vo svete to tak nie je a vždy, keď sa politické strany menia, tak sa menia aj názory na dôchodkové systémy. Treba sa pokúsiť dohodnúť aspoň v zásadných veciach.

Ešte jednu otázku, by som chcel položiť, a to či SMER trvá na všetkých šiestich bodoch. Ja s piatimi bodmi, plus mínus z tých šiestich, nemám problém. Zvyšné sú pre nás neprijateľné. V lete sa prijal v skrátenom legislatívnom konaní zákon, kde sa znížili 4 %, a potom, sa začne diskutovať, tak teraz s tým súhlaste. Teraz poviem trošku nadnesene, že najskôr niekto znásilní toho druhého a potom ten druhý má povedať, že sa mu to páčilo. Chcem povedať, že niektoré body sú diskutabilnejšie, ako tie ostatné. Takže, trvá pán štátny tajomník na tom, aby všetkých 6 bodov bolo súčasne schválených?

Komentoval na konferencii: „Stabilizácia dôchodkového systému formou ústavného zákona“, 28.02.2012: Ing. Ivan Švejna, poslanec NR SR strany MOST-HÍD

STARNUTIE OBYVATEĽSTVA A UDRŽATEĽNOSŤ DÔCHODKOV

Dokončenie zo str. 3

Veď vo veku 15-18 rokov u nás pracuje len malá časť mládeže. Na druhej strane veľká väčšina ľudí odchádza do dôchodku skôr ako v 65-tom roku života. O schopnosti vyplácať dôchodky nám viac povie pomer pracujúcich a dôchodcov. Tento pomer nie je ovplyvnený len demografickou situáciou, ale aj fungovaním trhu práce. Máme mnoho ľudí vo veku 15-64 rokov, ktorí by mohli pracovať, no nepracujú. Niektorí si nemôžu nájsť prácu, iní študujú, resp. sú na materskej. A niektorí nikdy nepracovali a pracovať nebudú.

Keď sa pozrieme na konkrétne čísla vidíme, že potenciálna zásoba pracovnej sily je u nás cca 2,7 milióna ľudí, no celkový počet pracujúcich len asi 2,2 milióna (Graf č.1). Ekonómovia používajú výraz „prirodzená miera nezamestnanosti“. Táto miera vyjadruje vplyv takých faktorov ako je sezónna nezamestnanosť počas roka, nezamestnanosť spôsobená prepúšťaním v dôsledku zmeny bydliska či kariérnej dráhy zamestnanca a tiež nezamestnanosť spôsobená zmenami v odvetvovej štruktúre ekonomiky (ako napr. zatváranie baní). Na Slovensku je prirodzená miera nezamestnanosti cca na úrovni 7,5%. Na túto mieru klesla u nás nezamestnanosť v lete 2008, keď vrcholila konjunktúra a my sme napriek miere nezamestnanosti 7,5% museli dovážať na prácu ľudí z Rumunska a Albánska. Dnes sa miera nezamestnanosti šplhá na 15%, t.j. na dvojnásobnú úroveň ako je prirodzená miera. Ako sa bude situácia vyvíjať v budúcnosti? Podľa projekcie, ktorú pre všetky členské krajiny EÚ vypracovala Európska komisia bude u nás celková miera nezamestnanosti klesať. Hlavne preto, lebo nám čoraz viac budú chýbať mladí ľudia. Niekedy okolo roku 2035 sa celková miera nezamestnanosti môže priblížiť úrovni prirodzenej miery nezamestnanosti, t.j. 7,5% (Graf č.1). Väčšina nezamestnaných jednoducho odíde do dôchodku.

Na schopnosti Sociálnej poisťovne vyplácať dôchodky sa teda bude podieľať okrem starnutia obyvateľstva aj fungovanie trhu práce. Ak by sme dokázali uzavrieť medzeru medzi prirodzenou a skutočnou mierou nezamestnanosti, výber poistného by značne stúpol a zabezpečil udržateľnosť prvého piliera.

V konečnom dôsledku však o udržateľnosti tohto systému rozhodnú demografické procesy. Ako sa bude vyvíjať počet pracujúcich a dôchodcov? Koncom roka 2012 vyplácala Sociálna poisťovňa 1,3 milióna dôchodkov, z toho 981 tisíc starobných a 228 tisíc invalidných. Keď si porovnáme počty dôchodcov s počtami pracujúcich, ktorí na tieto dôchodky prispievajú, zistíme, že jedného dôchodcu sponzorujú 1,6 pracujúcich. Ako sa bude tento pomer vyvíjať v budúcnosti? Podľa tej istej projekcie Európskej komisie sa tento pomer bude neustále zhoršovať prakticky v každej krajine EÚ. To nie je prekvapenie, starnutie populácie je všeobecne známa vec. Čo je však pre Slovensko zvlášť nepríjemné, to je tempo starnutia, ktoré u nás bude omnoho rapídnejšie ako je priemer EÚ. Niekedy okolo roku 2040 sa môže počet dôchodcov a pracujúcich vyrovnať (Graf č.1), t.j. na jedného dôchodcu bude prispievať len jeden človek. A v roku 2060 bude na jedného dôchodcu prispievať už len 0,74 pracujúceho. Pomer medzi dôchodcami a pracujúcimi sa bude meniť všade, aj v iných krajinách Európy. Európa ako celok na tom bude podstatne lepšie ako my, vďaka vyššej pôrodnosti, imigrácii a mieram zamestnanosti. Imigrantov môžeme a nemusíme mať radi. Je však pravda, že sú väčšinou mladí a majú viac detí ako domáce obyvateľstvo. Slovensko má však nízke mzdy a vysokú nezamestnanosť. Imigrantov veľmi neláka.

Môže jeden človek uživiť jedného dôchodcu? V princípe áno, otázkou je však na akej úrovni. Nezabúdajme, že vďaka technologickému pokroku rastie produktivita práce. Jeden robotník vyrobí dnes omnoho vyššiu hodnotu ako jeho prastarý otec pred 100 rokmi. Prirodzene, že nevieme, aké technológie v budúcnosti prídu a ako zvýšia produktivitu práce. Ekonómovia na základe údajov za posledných 100 rokov odhadujú tempo rastu produktivity práce cca na 2% ročne. Ak by tento dlhodobý priemer platil aj v budúcnosti, potom by ani rast produktivity práce nedokázal vyrovnať úbytok počtu pracujúcich. Pre budúcich dôchodcov to znamená, že ich dôchodky už nebudú také štedré ako dnes.

Kto je Vladimír Baláž...

Vedecký pracovník Prognostického ústavu Slovenskej akadémie vied. Absolvoval viacero stáží a zamestnaní na univerzitách v Nemecku, Japonsku a Veľkej Británii. V súčasnosti pôsobí ako národný expert vo viacerých expertných skupinách Európskej komisie s tematikou poznatkovej ekonomiky. Na Slovensku sa venuje výskumu v oblasti behaviorálnej ekonómie a financií. Je autorom monografie: „Riziko a neistota - úvod do behaviorálnej ekonómie a financií“.

Autor: doc. Ing. Vladimír Baláž, PhD. DrSc., predseda Vedeckej rady Prognostického ústavu SAV

PRACOVNÁ SILA, PRACUJÚCI A DÔCHODCOVIA V SR (MIL.)

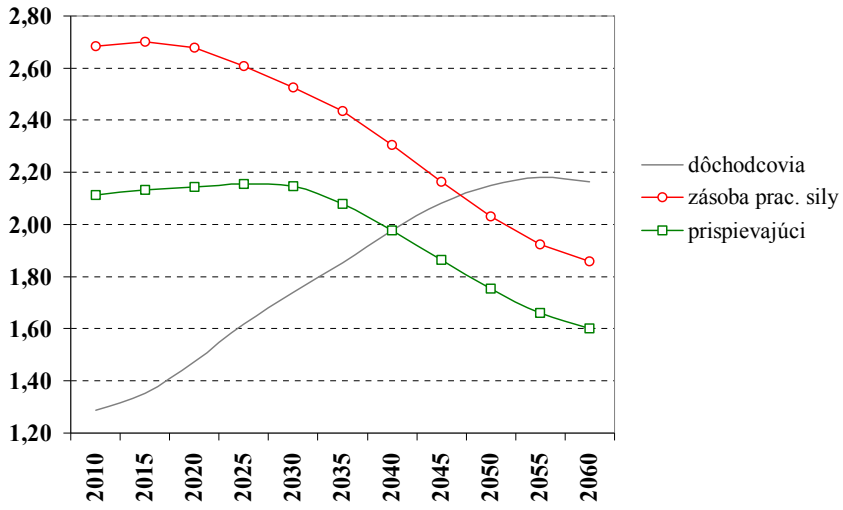

Zdroj: European Commission (2012): The 2012 Ageing Report. Economic and budgetary projections for the 27 EU Member States (2010-2060)

Predstavenie nového tímu Inštitútu hospodárskej politiky

OD APRÍLA TOHTO ROKU NASTALI V INŠTITÚTE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY PERSONÁLNE ZMENY A Z TOHO DÔVODU SI VÁM DOVOĽUJEME PREDSTAVIŤ NÁŠ NOVÝ TÍM:

Igor Kiss, riaditeľ inštitútu:
Igor Kiss pôsobí v Inštitúte hospodárskej politiky od roku 2010. Pôvodnú pozíciu analytika sekcie pre kohéznu politiku vystriedal v apríli tohto roku za pozíciu riaditeľa. Popri pôsobení v Inštitúte hospodárskej politiky, pokračuje vo vzdelávaní sa na Masarykovej univerzite v Brne formou doktorandského štúdia v odbore verejných financií. V odbornej oblasti sa zameriava hlavne na problematiku verejných financií a oblasť kohéznej politiky Európskej únie.

Lucia Kleštincová, manažérka pre sekciu školstva a vzdelávania:
Lucia Kleštincová pracuje ako konzultantka pre verejnú správu v spoločnosti PosAm, kde sa venuje prevažne filantropickým projektom v oblasti školstva. S podporou Republikovej únie zamestnávateľov pomáha spolukreovať diskusiu na tému prepájania vysokého školstva s trhom práce a celospoločenskú objednávku na zvýšenie alokačnej efektívnosti v rezorte ako takom. V IHP zodpovedá za projekt „Spájame vysoké školy s trhom práce“ a vrámci neho za kampaň „Nemaj na saláme“. Cieľom projektu je upriamiť pozornosť širokej i odbornej verejnosti na potrebu monitoringu uplatnenia absolventov v praxi ako nevyhnutnú podmienku budúceho skvalitnenia vysokého školstva.

Veronika Belianská, manažérka sekcie pre európsku politiku:
Veronika Belianská študuje magisterský stupeň odboru Európske štúdia na Fakulte sociálnych štúdii Masarykovej univerzity v Brne. Tu v roku 2011 ukončila i bakalársky stupeň v odbore Medzinárodné vzťahy, keď časť štúdia absolvovala vo Veľkej Británii (University of Plymouth). Dnes sú jej hlavnými oblasťami záujmu politiky energetiky a životného prostredia v EÚ ako aj ich vplyv na politiky Slovenska.

Jozef Greguš, manažér sekcie pre finančné trhy:
Jozef Greguš ukončil v roku 2011 Ekonomickú univerzitu v Bratislave, odbor Financie. Počas štúdia pracoval v oblasti verejných financií. Najprv v rámci tímu podpory pre informačný systém Štátnej pokladnice a neskôr ako vedúci tímu podpory informačného systému Jednotného účtovníctva štátu. Momentálne pracuje v súkromnej spoločnosti ako biznis analytik. V odbornej oblasti sa zameriava na oblasť finančných trhov a verejných financií.

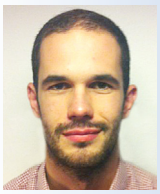

Erik Bihary, projektový manažér:
Erik Bihary pôsobí v Inštitúte hospodárskej politiky od súčasného roku. Má niekoľkoročné odborné skúsenosti vo sfére Public Relations a Event Managementu so zameraním na korporátnu, umeleckú i hospodársku oblasť.

Zuzana Dobrotkova, manažérka sekcie pre kohéznu politiku:
Zuzana Dobrotková v súčasnosti pracuje v súkromnej spoločnosti, na pozícii projektovej finančnej manažérky, kde sa podieľa na finančnom riadení projektov podporených Európskou úniou, pričom ďalej detailne spracováva a vyhodnocuje finančné analýzy k novým projektom. Svoju odbornosť si ešte dodatočne rozširuje v oblasti verejného obstarávania. V profesionálnej oblasti sa okrem kohéznej politiky venuje aj fiškálnej politike. Jej zámerom je prispieť k účelovejšiemu a predovšetkým efektívnejšiemu čerpaniu prostriedkov z Európskej únie.

Šárka Horáková, analytička sekcie pre európsku politiku:
Šárka Horáková vyštudovala odbor verejnej správy na Ekonomicko-správnej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. Súbežne vyštudovala rovnaký odbor na Université de Rennes vo Francúzku. Momentálne si popri pôsobení v Inštitúte hospodárskej politiky, svoje vzdelanie prehlbuje formou doktorandského štúdia na Masarykovej univerzite v Brne. Na univerzite zároveň pôsobí ako koordinátorka francúzsko-českého študijného programu. V odbornej oblasti sa zameriava hlavne na problematiku národných a nadnárodných verejných financií, ako aj politiku EÚ.

Branislav Lackovič, manažér webstránky:
Branislav Lackovič je absolventom Fakulty architektúry na STU v Bratislave, kde získal titul Ing.arch. V oblasti architektúry a stavebníctva pracuje od roku 2004. Za ten čas sa spolupodieľal na viac ako 50 projektoch počnúc návrhmi interiérových prvkov cez rodinné domy, projekty nákupných a administratívnych centier až po návrhy urbanistických celkov. Spolupracoval na projektoch, ktoré boli ocenené titulom Stavba roka a CEZAAR. Je zakladajúci člen architektonického ateliéru txt architekti. Okrem architektúry sa venuje aj iným kreatívnym veciam (grafický dizajn, webdizajn…).

INŠTITÚT HOSPODÁRSKEJ POLITIKY, N.O., NA RIVIÉRE 1, 841 04 BRATISLAVA, SLOVENSKÁ REPUBLIKA.
RIADITEĽ: IGOR KISS. EDITOR: ZUZANA DOBROTKOVÁ.
KONTAKT: WWW.IHP.SK